

Magdalena Smyczek

Zakład Kultury Czytelniczej i Informacyjnej
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: magsmy@gmail.com

I Konferencja dla szkół i bibliotek „Którędy do młodego czytelnika?” (Żory, 12 kwietnia 2017 r.)

12 kwietnia 2017 r. odbyła się I Konferencja dla szkół i bibliotek „Którędy do młodego czytelnika?”, zorganizowana przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Żorach. W spotkaniu uczestniczyli bibliotekarze szkolni, nauczyciele poloniści oraz bibliotekarze z bibliotek publicznych. Gośćmi specjalnymi byli: Dariusz Domański – Wicekurator Oświaty z Kuratorium Oświaty w Katowicach, Anna Ujma – Doradca Prezydenta Miasta Żory oraz Bożena Dąbrowska – Naczelnik Wydziału Edukacji w Żorach.

Konferencję otworzyła Aleksandra Zawalska-Hawel, Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żorach, witając przybyłych gości i uczestników oraz przedstawiając program wystąpień. Głos zabrał również D. Domański, który wspominał lektury swojego dzieciństwa oraz przypominał o znaczeniu bibliotek w edukacji.

Jako pierwsza wystąpiła Hanna Langer (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) z referatem pt. *Biblioteka otwarta na młodych ludzi*. Poruszyła w nim problem dostępności bibliotek szkolnych. Biblioteka, by najlepiej służyć uczniom, powinna znajdować się w budynku szkoły. H. Langer przedstawiła statystykę dotyczącą obecności bibliotek w szkołach. Z zebranych danych wynika, że 7,3% szkół dla dzieci i młodzieży nie posiada biblioteki szkolnej. Wśród szkół bez bibliotek największą grupę stanowiły gimnazja i licea. Analizie poddane zostały również warunki pracy

w bibliotekach i zasoby tych placówek. Na ich dostępność dla uczniów wpływają także godziny otwarcia. Prelegentka jako przyczynę problemów wskazała brak norm zatrudnienia, obligatoryjnych standardów dla bibliotek szkolnych oraz niezrozumienie roli biblioteki w procesie edukacji. W trakcie wystąpienia zaproponowała autorski zestaw standardów dla bibliotek szkolnych:

- warunki odpowiednie dla szkolnego centrum edukacyjno-informacyjnego;
- gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów i informacji;
- prowadzenie dokumentacji bibliotecznej;
- wykwalifikowani i zmotywowani bibliotekarze, zatrudnieni w pełnym wymiarze;
- uczestnictwo w realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych;
- promowanie działalności w środowisku szkolnym i pozaszkolnym.

Drugą kwestią wpływającą na otwartość biblioteki jest jej oferta. Badaczka wyróżniła dwa modele biblioteki szkolnej: reaktywny oraz aktywistyczny. Omówiła też grupy użytkowników bibliotek szkolnych oraz osób nieczytających. Dla młodych ludzi ważna jest zarówno oferta (zbiory, warsztaty i usługi), jak i przestrzeń biblioteki. H. Langer przedstawiła wybrane przykłady aranżacji przestrzeni, takie jak: Planeta 11 w Olsztynie, Mediateka we Wrocławiu, Mediateka START-META w Warszawie, Biblioteka Zespołu Szkół nr 7 w Kaliszu. Wśród interesujących propozycji na urozmaicenie wnętrza znalazły się: kapsuła krzyku (Wykrzyknik), IQ Ring, projektor multimedialny, pufy i niestandardowe siedziska, wyposażona kuchnia oraz stół do piłkarzyków. Zaprezentowała również pomysły na interesujące plakaty. Statutową ofertę biblioteki można wzbogacić poprzez inicjatywy, takie jak: wycieczki do wydawnictw i redakcji czasopism, projekcje filmów, kawiarrenki językowe, „żywe książki” i debaty. Do sprawdzonych sposobów promocji czytelnictwa należą: projekty edukacyjne, konkursy i krzyżówki, filmy i animacje, zajęcia teatralne, dyskusje, głośne czytanie, booktalking, happeningi, gry miejskie, sesje posterowe, sleeveface czy czytanie w sieci.

Drugi referat, wygłoszony przez Magdalenę Smyczek (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach), nosił tytuł *Dzieci, młodzież i wspólna przestrzeń w bibliotece*. Autorka poruszyła w nim kwestię rozróżnienia kategorii dzieci i młodzieży. Uwzględniając hierarchię potrzeb Abrahama Maslowa, przedstawiła najważniejsze potrzeby dla poszczególnych grup wiekowych. W przypadku najmłodszych użytkowników biblioteki będą to potrzeby fizjologiczne. Wytyczne IFLA zalecają wygospodarowanie w budyn-

ku biblioteki miejsca do przewijania i karmienia. Biblioteka powinna zadbać o to, by podłoga była czysta, dywany były odpowiednie dla raczkujących dzieci, gniazdka elektryczne i ostre krawędzie – zabezpieczone. W pomieszczeniu bibliotecznym powinien być wydzielony obszar z przeznaczeniem na wspólną zabawę nieco starszych dzieci. Projektując przestrzeń dla młodzieży, warto niejako odseparować ją od przestrzeni przeznaczonej dla dzieci. Kluczowe jest zapewnienie miejsca, które pozwalałoby młodym ludziom na spędzanie czasu w grupie. Następnie prelegentka zaprezentowała najciekawsze przykłady aranżacji bibliotek dla dzieci i młodzieży, takie jak: Nautilus w Warszawie, Abecadło w Olsztynie, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim. Kolejna część wystąpienia była poświęcona metamorfozie Oddziału dla Dzieci i Młodzieży Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żorach. M. Smyczek wyjaśniła motywy zmiany dotyczącej grupy użytkowników, przedstawiła funkcje, jakie pełni oddział, a także projekt aranżacji powstały w darmowym kreatorze i jego realizację.

Jako ostatnia w tej części konferencji wystąpiła Natalia Wilczek (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej, Uniwersytet Śląski w Katowicach) z referatem *Wybrane przykłady promocji czytelnictwa w bibliotekach szkolnych*. Prelegentka omówiła zagadnienie obecności biblioteki w Internecie – w postaci stron internetowych, na portalach społecznościowych – oraz wykorzystania narzędzi internetowych na lekcjach. Następnie zaprezentowała zorganizowane działania promujące czytelnictwo, takie jak: BookFace i sleeveface, wyzwania książkowe, konkursy na własny lapbook, recenzję, fotografię z książką w tle. Sposobem na promocję konkretnych książek mogą być wystawki w konkretnym kolorze, „like” dla konkretnych tytułów, tablice z minirecenzjami czytelników. Interesującą inicjatywę stanowią gry planszowe bazujące na fabułach książek. N. Wilczek przedstawiła także przykłady ciekawych aranżacji wewnątrz bibliotek dla dzieci.

Po krótkiej przerwie głos zabrała Anna Radoszewska, przedstawicielka Wydawnictwa Naukowego PWN. Jej prelekcja rozpoczęła warsztaty *IBUK Libra – wirtualna czytelnia. Nowoczesna technologia dla edukacji i rozwoju*. Autorka omówiła e-booki oraz rodzaje czytników. (Wśród zaprezentowanych technologii znalazł się m.in. zapach książki w sprayu). Powołała się także na dane dotyczące rynku książek. Z badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych wynika, że aż 43% osób powyżej 16. roku życia korzysta z czytników. Takie osoby przeczytały statystycznie o 9 książek więcej niż tradycyjni czytelnicy. A. Radoszewska zwróciła uwagę na problemy e-czytelnictwa w Polsce: ubogą ofertę, kwestię praw autorskich, podatek VAT, duży koszt czyt-

ników oraz niewielką promocję wydań elektronicznych. Przedstawiła również prognozy na przyszłość, dotyczące książek elektronicznych. W części warsztatowej uczestnicy konferencji poznali platformę IBUK Libra, jej zasoby i możliwości. Każdy z uczestników otrzymał certyfikat potwierdzający udział w warsztatach.

Ostatnie z wystąpień dotyczyło Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA. Jego autorka, Joanna Harasim (Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach), wymieniła cele i zalety systemu. By móc w pełni korzystać z cyfrowych zbiorów, wymagane jest posiadanie karty bibliotecznej oraz zapisanie się do systemu. Prelegentka szczegółowo wytłumaczyła, w jaki sposób korzystać z zasobów Biblioteki Narodowej w Warszawie.

Konferencję zakończyła dyskusja, w trakcie której uczestnicy wyrazili chęć ponownego spotkania. Przedstawione referaty nie dają jednoznacznej odpowiedzi na tytułowe pytanie: Którędy do młodego czytelnika? Stanowią jednak inspirację dla bibliotekarzy, by podejmowali kreatywne działania promujące czytelnictwo wśród młodych ludzi.